

Ábyrgdarblaðstjóri: **Jan Müller**
Fyrirtaksstjóri: **Krisjan Dahl**
Ljósmyndari: **Kalmar Lindenskov**

Bláðöfkj.: **Randi Jacobsen - Dagny Joensen - Tórlinn Smith - Hilmar Jan Hansen - Justinus Eidesgaard**

Útgevandi: **P/Í Sosialurinn**
Úppseting: **P/Í Sosialurinn**
Prent: **P/Í Pressan 1981**

Bústaður: **Argjavegi 26**
Argjum
Telefon: **11820**

Postadr.: **Postsmoga 76**
110 Tórshavn
Telefax: **14720**

Skilagóð avgerð

NÝGGJA landsstýrið ætlar ikki at broyta kós í marknasamráðinginum við Bretland. Løgmaður, sum umsitar hetta málsøki í Tinganesi, ætlar at lata nevndina samráðast viðari við bretar við tí fyri eygað at finna samráðingarloysn. Tvs. at tað verður ikki kappað á stokkinum nú og gjørt bretum greitt, at einki er at samráðast um vilja teir ikki góðtaka føroysku krøvini. Hetta varð annars tað, sum lagt varð upp til í samgonguskjalinum millum teir borgarligu flokkarnar. Tá varð sjálv marknatráttin tikin við í samgonguskjalið. Har varð sagt, at føroyingar halda fast um, at fiskimarkið eisini skal vera undirgrundarmark. Tað hevur seinn verið víst á m.a. her í blaðnum, at óhóskandi var at seta slíkt í eitt alment samgonguskjal júst um somu tíð sum ein nevnd roynir at finna eina samráðingarloysn.

VIT kunnu bert fegnast um, at lögmaður og landsstýrið geva samráðingarnevndini meiri tíð til tess at røkka eini loysn við samráðingarborðið. Hetta er eitt alt ov álvarsligt mál til at føroyskir politikarar brúka tað sum eitthvørt annað politiskt tráttumál. Her er talan um møguliga ómetelig stór ríkidømi, sum standa upp á spæl, og tá tað snýr seg um samráðingar við onnur lond um slíkt viðbrekið mál, so eiga vit at lata hetta upp í hendurnar á teimum, sum umsita hetta mál í Tinganesi og teimum fólkum, sum sita og samráðast.

TAÐ hevur verið frammi millum framstandandi politikarar, at tað gongur alt ov seint við hesum samráðingum, og at vit nú áttu at gjørt bretum greitt, at tað er her til og so ikki longur. Og vilja bretar ikki góðtaka føroysku krøvini, so eigur málið at fara til Haag. Hetta er vandamikil tala mitt í einum samráðingarfari. Vit mugu ansa væl eftir ikki at geva bretum nøkur kort á hondina. Soleingi vit ikki vita um tað er ein fyrimunur ella ein vansi fyri okkum at fara til Haag við málinum eigur vit at royna eina samráðingarloysn, tí tað kann vera, at hon fer at geva okkum eitt frægari úrslit enn ein dómur í Haag. Hetta er júst tað vit hava latið upp í hendurnar á væl skúlaðum fólkum og hesar mugu vit so hava álit á. Hinvegin er tað sera týðningarmikið, at tað er tætt samband millum samráðingarnevnd og landsstýri og lógtung, soleiðis at hvør veit av hvørjum øðrum. Tað, sum er umráðandi er, at málið ikki verður brúkt sum politisk kastibløka her heima. Kósin lögmaður og landsstýrið hava lagt tykist vera ein borgar fyrri, at so verður ikki.

RØKIST einki fyri eini loysn í næstu framtíð heldur, so eiga nevnd og myndugleikar at gera stöðuna upp tvs. at kanna, hvat tæni okkum best: antin at fáa málið upp á hægsta politiska støði ella at fara til Haag við tí. Hvát Haag-dómstólinum viðvikur, so er tað tífánverri ein sannroynd, at flestu av dómum, sum eru feldir í nakað líkandi málum (nú eru eingi slík mál heilt eins) ikki eru til fyrimun fyri okkum. Tí eiga

vit ikki óneyðugt at framprovokera eina Haagloysn, um alt annað er betri.

LAT tað annars verða sligið fast, at vit taka fult og heilt undir vit teimum, sum halda, at miðlinjan eigur at vera undirgrundarmark. Men hinvegin mugu vit so ikki gloyma, at bretar hinumegin hava sína áskoðan. Ber til at finna eina samráðingarloysn, har møguliga báðir partar verða noyddir til at slaka, annar meira og hin minni, og henda verður betri fyri Føroyar enn ein Haagloysn, so má tað vera tað skilabesta. Men til tess at kunna finna út av hesum krevst vitan, kunnleiki, samráðingartáttur, tol og mangt annað. Og tað er nettup tað vit hava funnið nøkur fólk til at gera brúk av. Vit siga ikki, at landsstýrið skal hava blint álit á hesum fólkum, men vit mugu í hvussu er hava álit á, at hesi fólk gera eitt gott arbeiði, og at tey, har tey hava brúk fyri serfrøðingahjálk, fara eftir henni uttan mun til, hvat hon kostar.

BRETAR leggja alla orku í at byrja oljuframleiðslu frá økinum millum Hettland og Føroyar. Teir hava sera góðar vónir og longu nú verður tann fyrsta oljan pumpað upp í eitt gangaskip - sum ein fyrirreiking til veruliga framleiðslu um eitt ár. Hetta heldur onkur ger føroysku stöðuna í samráðingunum verri, tí sjálvir eru vit ikki farnir at bora eftir olju. Tvs. at bretar í eini møguligari sak kunnu brúka sítt nógv virkseimi til at rættvísgera eina vunnna hevd í økinum. Her mugu vit ikki gloyma, at tað bretar krevja, er eitt øki, sum er innan fyri

okkara fiskimark. Tað er ikki tala um altjóða sjógv. Tí meta vit ikki, at teir kunnu brúka sítt egna virkseimi á einum øki, sum er teirra og sum vit ikki gera nakað krav upp á - til at gera krav upp á eitt øki, sum liggur uttan fyri teirra egna.

TAÐ eru tey, sum halda, at tað gongur ov seint her hjá okkum. At vit fyri langari tíð síðani áttu at sett spakan í. Hertil er at siga, at tað var klókur politikur hjá undanfarnum landsstýrum ikki at fara undir kanningar, soleingi undirgrundin framvegis var donsk og vit enn ikki vóru komin á mál í okkara samráðingunum við danir um yvirtøku av undirgrundini. Tað kann hugsast, at høvdu undanfarin landsstýri bara sæð fyri sær svart gull og lagt sektina á ognarviðurskiptini til ráevni í undirgrundini, tá høvdu danir neyvan latið okkum hana. At Schluter av enn ókendum grundum lat føroyingar fáa undirgrundina mundi kanska vera tí, at hann ikki metti møguleikar vera fyri olju. Ella hetta var av taktiskum orsökum í sambandi við tjakið um oljudirektiv og EF. Men tað stutta av tí langa er, at vit hava fingið undirgrundina, og at vit nú royna at vísa aftur bretska krøvum til ein part av henni. Vit eru í ferð við at kanna undirgrundina og um stutta tíð fyriliggja tey fyrstu úrslitini. Tástandi kann møgulig boring setast út í kortið. Heldur onkur, at tað gongur ov seint, tá halda vit, at tað gongur tann rætta vegin.

SOSIALURIN

Fiskur frá menningarlondunum hóttir prísirnar:

Fer at streyma til ES í næstum

– Fiskiðnaðurin í Europa kann bert bjargast við grundleggjandi broytingum, sigur griski fiskikommiserurinn Yannis Paleokrassiss

Fiskur frá menningarlondunum fer komandi árinu at streyma inn tvis europæiska marknaðin. Tann kreppurakti europæiski fiskiðnaðurin, kann rokna við uppaftur størri prísfalli, fleiri tvingilsupphæggjarskipanum og nýggjum krøvum um minsta mál av fiski.

Hesi døpura tíðindir stava frá eini frágreiðing, sum er skrivað í trúnaði, men sum er komin fram fyri almenningin. Frágreiðingin hevur griski fiskikommiserurinn í ES skrivað, hann

eitur Yannis Paleokrassiss. Í frágreiðingin stendur, at at fiskiðnaðurin í Europa bert kann bjargast við grundleggjandi broytingum, skrivur danska dagblaðið Børsen.

Frágreiðingin er gjord til fundin millum fiskimálaráðharrarnar í ES í næstu viku. Hon kemur ikki við nøkrum uppskoti um hvussu veiðutrýstið kann minskast, men hetta slepst ikki undan, verður meitt.

Frágreiðingin slær fast, at stórtur partur av fiskiðnaðinum í ES og serliga í Frakklandi, ikki er kappingar-

førur.

GATT-trupulleikar

Kommisjónin hevur aftaná hart franskt trýst, roynt at leggja minstapris á innfluttan fisk. Men Paleokrassiss vísir á, at ES má ansa eftir at fiskipolið ikki er ikki má føra við sær fastar minstaprisir, eins og í landbúnaðinum. Hetta fer GATT ikki í longdini at góðtaka.

Seinastu 10 árinu er ES vorðin alt meira bundið av innfluttum fiski. Hetta kemst av tí felags fiskivinnupoliðinum í ES.

TAC og kvotur til tey einstøku londini í ES leggur loft á møguleikan at noka sín egna tørv. Sambært frágreiðingin, so er europæiski fiskiskapurin ikki longur kappingarførur.

Tað er stórtur munur á teimum einstøku londunum í ES, men tey sum klára seg ringast hava størsta flotan, størstu skuldina, langt til fiskileiðirnar, høgt kostnaðarstøði, og vánaligt samband við marknaðin, serliga tá hugsað verður um feskar vørur, stendur í rapportini.

Við EEA avtaluni fingur fiskimenn í Norðanlondum

betri møguleikar at selja fisk í ES. Nú er frakt við flogfarið vorðin bfiligari og roknað verður við at fiskur frá Norð og Suðuramerika fer at streyma inn í ES.

Prísurin fellur

Tað er ongin orsøk til at halda, at menningarlondini ikki fara at økja um útflutningin til ES. Higar til

hava menningarlondini bert havt ein lítlan leiklut í fiskainnflutninginum í ES, men tey standa fyri 60 prosentum av innflutninginum til Japan og USA. Verða prísirnar í ES og USA og Japan mettir saman, so slepst ikki undan, at prísirnar í Europafara at falla, stendur í frágreiðingin. justinus

Lesarabrøv

Abortlógin og javnstøðulógin

Til Turið Debes Hentze.
Takk fyri grein tina í Dimmalætting 13.09.94 og í Sosialinum 15.09.94.

Vit taka fult undir við tínum sjónarmiðum um javnstøðulógina og abortlógina. Tað harmar okkum, at hesir

spurningar vóru tiknir við í tí fyrsta samgonguskjalinum. Tað var eitt stórt mistak.

Vinarliga

Lisbeth L. Petersen
Maria Hansen

Haldið sosialin